

Кризовий менеджмент ОБСЄ в Україні

Керівник донецького обласного офісу спостерігачів спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні Ольга Скрипановська розмовляє з жителькою села Комінтернове, січень 2016 р.
© OSCE/Evgeniy Maloletka

Кризово-конфліктний менеджмент у зонах активності ОБСЄ (ОБСЄ: Організація з безпеки і співробітництва в Європі) передбачувано буде робочим пріоритетом німецького головування в ОБСЄ у 2016 році. Зокрема, це стосується російсько-українського конфлікту. ОБСЄ припадає суттєва роль в урегулюванні цього конфлікту. Як суб'єкт головування в ОБСЄ Німеччина нестиме політичну відповідальність за роботу важливих інструментів ОБСЄ. Це, зокрема, Спеціальний представник діючого Голови ОБСЄ в Україні і в Тристоронній контактній групі, Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ (SMM), Спостережна місія на російсько-українському кордоні (ОМ) та Координатор проектів ОБСЄ в Україні (PCU). Також у рамках головування надаватиметься підтримка роботі Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ (ODIHR) та Верховному комісару ОБСЄ у справах національних меншин в Україні.

Німеччина надає сприяння роботі ОБСЄ в Україні, зокрема, своїми фінансовими і кадровими внесками. Одним з пріоритетів є при цьому відрядження персоналу до SMM. Крім того, Німеччина підтримує проекти ODIHR та Координатора проектів ОБСЄ щодо стимулювання національного діалогу в Україні та діяльності зі знешкодження і видалення мін та інших вибухових пристроїв.

Діяльність ОБСЄ в Україні

До 2014 року ОБСЄ була представлена в Україні в першу чергу своїм проектним офісом. По мірі ескалації конфлікту в Криму і на сході України ОБСЄ у 2014 році перетворилася в найважливішого багатостороннього гравця, зусилля якого спрямовані на деескалацію конфлікту та його політичне вирішення.

Тристороння контактна група: Центральним посередницьким інструментом ОБСЄ є заснована у червні 2014 року Тристороння контактна група (ТКГ), у рамках якої проводяться консультації між представниками України, Росії та ОБСЄ і переговори щодо конкретних кроків з реалізації Мінських угод. ТКГ очолює Спеціальний представник діючого голови ОБСЄ в Україні Посол Мартін Сайдік (Австрія). В рамках ТКГ у Мінську через регулярні проміжки часу проводяться засідання чотирьох робочих груп з політичної, безпекової, економічної та гуманітарної тематики. Від самого початку роботі ТКГ надається політичний супровід з боку урядів держав так званого «нормандського формату» (Німеччина, Франція, Росія, Україна).

Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ (SMM): У березні 2014 року Постійна рада ОБСЄ створила спеціальну цивільну спостережну місію, попервах у складі до 500 спостерігачів. У березні 2015 року гранична кількість спостерігачів була збільшена до 1000 осіб. Наразі у місії задіяно близько 680 спостерігачів з понад 40 держав членів ОБСЄ. Місія представлена головним офісом у Києві та групами спостерігачів у Західній Україні (Івано-Франківська, Львівська та Чернівецька області) і Південно-Східній Україні (Херсонська, Донецька, Дніпропетровська, Луганська та Одеська області). Своєю присутністю SMM має сприяти зменшенню напруги, а своїми щоденними звітами - підвищенню прозорості і тим самим стабілізації. Крім того, після ухвалення у вересні 2014 року Мінських документів та 12 лютого 2015 року Мінського пакету заходів SMM взяла на себе також важливі завдання зі спостереження за дотриманням погодженого режиму припинення вогню та верифікації відведення важкого озброєння. Базовою передумовою для виконання цих завдань є готовність усіх сторін конфлікту до співпраці з SMM.

Члени Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ під час визначення масштабів пошкоджень поблизу селища Широкине. Липень 2015 р.
© OSCE/Evgeniy Maloletka

Більше з цього приводу на сайті ОБСЄ: <http://www.osce.org/ukraine-smm>

Спостережна місія у прикордонних пунктах пропуску «Гуково» і «Донецьк» (ОМ): З липня 2014 року місія у складі близько 20 цивільних спостерігачів відстежує рух у пунктах пропуску через російсько-український кордон «Гуково» і «Донецьк». ОМ працює на території Російської Федерації.

Більше з цього приводу на сайті ОБСЄ: <http://www.osce.org/om>

На прохання України інституції ОБСЄ за період після виникнення кризи здійснили й інші заходи, як то: оцінка ситуації з правами людини (весна 2014 р.), спостереження за президентськими виборами (травень 2014 р.); спостереження за парламентськими виборами (жовтень 2014 р.) та місцевими виборами (жовтень і листопад 2015 р.).

Внесок Німеччини

Німеччина підтримує діяльність ОБСЄ в Україні персоналом, обладнанням і фінансовими внесками. Німеччина відрядила до SMM і ОМ понад 30 експертів і покриває близько 12% річного бюджету SMM. Поза тим Федеральний уряд підтримує SMM наданням результатів супутникового аналізу, навчанням спостерігачів SMM щодо розпізнавання зброї та бойової техніки, а також тренінгами для водіїв.

Німеччина відряджає експертів в SMM через Центр міжнародних миротворчих місій (ZIF).

Більше з цього приводу на сайті ZIF:

<http://www.zif-berlin.org/de/ueber-zif/nachrichten-aus-dem-zif/detailansicht/article/osze-sucht-monitoring-officers-fuer-die-ostukraine.html>

Стан: 18.02.2016

Посольство
Федеративної Республіки Німеччина
Київ

Підтримка України Німеччиною

Підтримка України Німеччиною

Через 25 років після здобуття незалежності Україна стоїть перед найбільшими викликами у своїй новітній історії. Протиправна з точки зору міжнародного права анексія Криму Росією і військовий конфлікт у Східній Україні стали для країни серйозним випробуванням її стійкості.

Мета: демократична, правова й економічна стабільність

Федеральний міністр закордонних справ Німеччини Штайнмайер з членами неурядових організацій на конференції «Рік після Майдану» у Федеральному міністерстві закордонних справ (лютий 2015 р.)
© Photothek / Trutschel

Стабільність найбільшої за своєю площею після Росії держави Європи, сусідами якої є сім країн (у тому числі чотири країни-члени ЄС), знаходиться під загрозою. Водночас Україна зіткнулася з глибокою кризою політичної та економічної системи. Протидіяти супротиву бюрократичної закостенілості, широко розповсюдженій корупції, привласненню політики впливовими бізнесменами і серйозним недолікам у судовій системі мають структурні реформи. Метою є розвиток демократичної, побудованої на засадах правової держави та економічно стабільної спільноти.

На основі Угоди з ЄС про асоціацію та програми фінансування МВФ Уряд у Києві започаткував перші реформи у сфері правосуддя, фінансів і боротьби з корупцією. Проте у багатьох секторах практична реалізація поки що відсутня. Зроблено перші кроки щодо створення і розбудови інфраструктури, сприяння економічному розвитку, реформування сільського господарства України.

Спільні зусилля з європейськими партнерами

Спільно зі своїми європейськими партнерами Німеччина докладає активних зусиль щодо мирного, політичного врегулювання конфлікту і взяла на себе разом з Францією провідну роль у так званому нормандському форматі. Для постраждалих від конфлікту людей і сотень тисяч переміщених осіб Федеральний уряд Німеччини надає гуманітарну допомогу. Паралельно і додатково до програм допомоги з боку міжнародного співтовариства Федеральне міністерство закордонних справ координує масштабний «план дій» Федерального уряду, спрямований на підтримку реформ в Україні. При цьому заходи сприяння з боку Німеччини прив'язані до сталої готовності і політичної волі українського керівництва рішуче втілювати в життя необхідні реформи.

Поряд з внеском Німеччини у програми допомоги ЄС, МВФ і багатосторонніх донорів нею у 2015 році було надано майже 700 мільйонів євро у вигляді кредитів і грантів. Також і в цьому році і в майбутні роки Федеральний уряд, як і раніше зберігатиме стосовно України свою активну позицію: у 2016 році Німеччина надасть безповоротну допомогу в розмірі близько 200 мільйонів євро.

Переговори у нормандському форматі у Парижі, 03.03.2016
© Photothek / Thomas Imo

План дій щодо України

Заходи підтримки з боку Німеччини згруповані у т. зв. «Плані дій щодо України», який координується Федеральним міністерством закордонних справ.

Після «революції гідності» на київському Майдані взимку 2013/2014 рр. Федеральний уряд Німеччини помітно розширив і без того вже інтенсивне співробітництво з Україною. Наприклад, у 2015 році було надано пряму двосторонню допомогу в розмірі майже 200 мільйонів євро (2014 рік: 130 мільйонів євро). Сюди додається фонд гарантування кредитів у розмірі 500 мільйонів євро, 200 мільйонів євро з яких заплановані для короткострокової бюджетної допомоги, а 300 мільйонів євро - для проектів у особливо постраждалих районах конфлікту. Додатково до цього Федеральний уряд надав у 2015 році гуманітарну допомогу в розмірі 18 мільйонів євро. Також і в 2016 році Федеральний уряд зберігатиме стосовно України свою активну позицію.

Координуюча функція Федерального міністерства закордонних справ

Економічний партнер України: високорангова конференція у Будинку німецької економіки (жовтень 2015 р.)
© АА

Заходи підтримки з боку Німеччини згруповані у т. зв. «Плані дій щодо України», в якому взаємодіють численні федеральні міністерства й організації-виконавці, такі як KfW (Кредитна Установа для Відбудови) чи GIZ (Товариство з міжнародного співробітництва), а також представники економіки і громадянського суспільства. Координація заходів здійснюється Федеральним міністерством закордонних справ. План дій включає в себе як короткострокові заходи для швидкого пом'якшення наслідків надзвичайних ситуацій, так і середньо- й довгострокові проекти і програми, спрямовані на вирішення структурних проблем. У цей спосіб було досягнуто такої інтенсивності співпраці, яку Німеччина навряд чи має з будь-якою іншою країною і яка й надалі розширюється через прямі переговорні канали і жвавий обмін візитами обох сторін.

Пріоритети німецько-українського співробітництва орієнтуються на ключові теми процесу реформ в Україні. Крім того, було зосереджено увагу на ті сфери, в яких Німеччина може надати особливо якісну підтримку завдяки своєму власному досвіду, а саме: енергетика і ресурсоефективність, сприяння розвитку економіки й інфраструктура, децентралізація та місцеве самоврядування, засади правової держави і боротьба з корупцією, а також громадянське суспільство, освіта, наука і засоби масової інформації.

Політичне вирішення конфлікту: Мінські угоди і нормандський формат

Російсько-український конфлікт може тепер бути вирішений тільки дипломатичним шляхом. Федеральний канцлер Ангела Меркель і Федеральний міністр закордонних справ Франк-Вальтер Штайнмайер за погодженням з європейськими та міжнародними партнерами Німеччини невтомно виступають за мирне врегулювання кризи.

Рамки для вирішення конфлікту формують насамперед ОБСЄ (Організація з безпеки і співробітництва в Європі) та утворена нею у червні 2014 р. Тристороння контактна група з мирного врегулювання ситуації на сході України (ОБСЄ, Україна, Росія). У політичному сенсі цей процес супроводжується державами так званого «нормандського формату» (Німеччина і Франція як посередники та Україна й Росія як сторони конфлікту*).

Мінські угоди: перший важливий крок на шляху до миру

Після багатьох місяців бойових дій між підтримуваними Росією силами на сході України (так званими «сепаратистами») і українськими військами започатковані у вересні 2014 року Мінські угоди стали першим важливим кроком у напрямку миру: за посередництва ОБСЄ представники України та Росії домовилися про припинення вогню й основні лінії політичного врегулювання конфлікту. Йдеться про так званий «Мінський протокол», підписаний 5 вересня 2014 року Тристоронньою контактною групою і представниками так званих «Донецької народної республіки» і «Луганської народної республіки» та доповнений 19 вересня 2014 року «Мінським меморандумом» з конкретними угодами про втілення в життя домовленості про припинення вогню.

З огляду на лише мляве виконання цих угод і на драматичне погіршення безпекової ситуації Тристороння контактна група погодила 12 лютого 2015 року в Мінську з представниками контрольованих «сепаратистами» частин територій Донецької та Луганської областей графік реалізації угод, укладених у вересні 2014 року. Цьому погодженню передували інтенсивні переговори на рівні глав держав і керівників урядів у «нормандському форматі». 12 лютого 2015 року підписантами мінських угод від вересня 2014 року було підписано «Пакет заходів щодо імплементації мінських угод від 5/19 вересня 2014 року».

Міністри закордонних справ Нормандського формату
© Thomas Imo/photothek.net

Наглядний механізм у рамках «нормандського формату»

Зустріч Міністрів закордонних справ Нормандського формату
© Thomas Trutschel/photothek.net

В обнародованій одночасно з цим Спільній заяві глави держав і керівники урядів «нормандського формату» підтримали зазначений пакет заходів та підтвердили своє необмежене поважання суверенітету й територіальної цілісності України. Для забезпечення цих намірів вони, зокрема, домовилися про створення наглядового механізму у рамках «нормандського формату», який передбачає проведення через регулярні проміжки часу зустрічей вищих посадовців міністерств закордонних справ.

Хоча бойові дії на сході України тривають і надалі, після підписання у лютому 2015 року Мінського пакету заходів вдалося помітно заспокоїти ситуацію на лінії зіткнення. Метою залишається стале дотримання домовленості про припинення вогню. У ході низки зустрічей на рівні міністрів закордонних справ держав «нормандського формату» та ще однієї зустрічі на найвищому рівні в листопаді 2015 року в Парижі було, зокрема, ще раз конкретизовано домовленості, що стосуються політичної частини. Однак істотного прогресу не відбувається через усе ще сильно віддалені одна від одної позиції сторін у чотирьох робочих групах Мінського процесу. На цьому тлі реалізація Мінської угоди під егідою ОБСЄ й у супроводі «нормандського формату» залишається великим політичним викликом.

* Термін «нормандський формат» для зустрічей на рівні урядів Німеччини, Франції, Росії та України був запроваджений 06.06.2014 на полях першої зустрічі у цій констеляції під час відзначення річниці висадки союзників у Нормандії.